

BALASCH I RECORT, MANUEL (Cornellà de Llobregat, 1928-2009). Filòleg, hel·lenista i traductor. Estudià filologia clàssica a la Universitat de Barcelona, filologia grega a la de Munic i teologia a la de Salamanca. Desplegà una enorme activitat com a filòleg, tot i que l'àmbit més rellevant de la seva producció fou el de les llengües clàssiques, sobretot el de la traducció del grec al català. L'any 1957 llegí la tesi doctoral sobre la sintaxi de Juvenal, per a la qual rebé el premi Menéndez Pelayo del CSIC. Fou autor de diversos llibres de text i antologies escolars de grec i llatí, amb nombroses reimpressions. Traduí al castellà Juvenal, Polibi, Heròdot, Plató i lírica grega arcaica. De tota manera, es consagrà a la traducció al català, amb una producció immensa, en què sobresurt la tasca que dugué a terme al si de la Fundació Bernat Metge: hi col·laborà de manera permanent des del 1961 i fou membre del consell directiu; hi traduí dos volums de Juvenal, vuit de Polibi, sis d'Aristòfanes, tres de Tucídides, onze de Plató, quatre de Píndar i començà la traducció d'Heròdot. Una part important de l'obra traductora que hi dugué a terme consistí a completar la traducció d'autors que havien estat començats en una etapa anterior; així, amb Polibi acabà la tasca encetada per Antoni Ramon i Arrufat¹, amb Tucídides la iniciada per Jaume Berenguer¹, amb Plató la inaugurada per Joan Creixells¹ i continuada per Jaume Olives i Canals¹, i amb Píndar la començada per Joan Triadú¹. També anotà, revisà i prologà per a la col·lecció les traduccions de les *Tragèdies* de Sòfocles que Carles Riba¹ havia enllestit abans de morir, i les completà amb la traducció d'*Els sàtirs rastrejadors*. En aquesta faceta seva d'acabar versions d'autors, Balasch col·laborà conscientment en l'objectiu fonamental de la Fundació, el de fornir la cultura catalana amb un fons de totes les obres clàssiques, i d'aquesta manera enriquir la llengua i contribuir a incorporar la cultura catalana al conjunt de les grans cultures occidentals. També cal destacar les traduccions que Balasch emprengué per a altres editorials: la poesia de Safo (1973), els *Himnes homèrics* (1974), les tragèdies d'Èsquil en versió poètica (1986), Sant Joan Damascè (1992) i, sobretot, una versió en hexàmetres de la *Ilíada* (1971), la primera versió en català d'aquesta obra, que completava la traducció de l'*Odissea* de Riba. Tres anys més tard, amb la publicació dels *Himnes homèrics*, va cloure el corpus d'Homer en català. En el *Pròleg* a la *Ilíada*, defensava l'ús d'hexàmetres per mantenir la fidelitat a l'autor, i explicava que, per preparar-se, havia estudiat les versions de l'*Odissea* de Riba i de l'*Eneida* de Miquel Dolç¹. El Riba traductor i hel·lenista fou sempre el principal referent de Balasch en l'activitat de traduir i en la reflexió sobre aquesta activitat; a més de seguir-ne les passes en l'ús de

l'hexàmetre, dedicà diversos escrits a estudiar la tasca traductora del poeta, entre els quals sobresurt el llibre *Carles Riba, hel·lenista i humanista* (1984), on analitzava la influència d'Homer en la poesia de Riba i les traduccions que en féu i les dels clàssics grecs, i destacava la funció depuradora i enriquidora de la llengua en la seva obra. Segons Balasch, l'altre gran contribuïdor a la fixació d'una llengua literària basada en els usos quotidians i genuïns fou Marçal Olivari¹ amb la seva traducció de les comèdies de Plaute. [Victòria Alsina]

- BARTH, Karl. *Introducció a la teologia evangèlica*. Barcelona: Edicions 62, 1965.
- JOAN DAMASCÈ, Sant. *Exposició acurada de la fe ortodoxa*. Barcelona: Proa, 1992.
- RILKE, Rainer Maria. *Elegies de Duino*. Barcelona: Proa, 1995.
- BONHOEFFER, Dietrich. *Cartes des de la presó*. Barcelona: Pòrtic, 2008. [Amb Helena Alegre de Ferrer]
- JUVENAL. *Sàtires*. Vol. 1: *Sàtires I-VI*. Barcelona, 1961. (FBM, 138)
- JUVENAL. *Sàtires*. Vol. 2: *Sàtires VII-XVI*. Barcelona, 1961. (FBM, 139)
- BAQUÍLIDES. *Odes*. Barcelona, 1962. (FBM, 145)
- POLIBI. *Història*. Vol. 5: *Llibres VI-VIII*. Barcelona, 1963. (FBM, 149)
- SÒFOCLES. *Tragèdies*. Vol 4: *Els sàtirs rastrejadors*. Barcelona, 1964. (FBM, 153)
- POLIBI. *Història*. Vol. 6: *Llibres IX-X*. Barcelona, 1965. (FBM, 158)
- POLIBI. *Història*. Vol. 7: *Llibres XI-XII*. Barcelona, 1967. (FBM, 168)
- ARISTÒFANES. *Comèdies*. Vol. 1: *Els acarnesos*. Barcelona: 1969. (FBM, 171)
- ARISTÒFANES. *Comèdies*. Vol. 2: *Els cavallers. Les bromes*. Barcelona: 1970. (FBM, 177)
- HOMER. *La Ilíada*. Barcelona: Selecta, 1971.
- ARISTÒFANES. *Comèdies*. Vol. 3: *Les vespes. La pau*. Barcelona: 1972. (FBM, 181)
- ARISTÒFANES. Vol. 4: *Els ocells. Lisístrata*. Barcelona: 1973. (FBM, 185)
- SAFO. *Obra completa*. Barcelona: Edicions 62, 1973.
- HOMER. *Himnes homèrics*. Barcelona: Curial, 1974.
- ARISTÒFANES. *Comèdies*. Vol. 5: *Les tesmofòries. Les granotes*. Barcelona: 1974. (FBM, 190)
- ARISTÒFANES. *Comèdies*. Vol. 6: *Les assembleïstes*. Barcelona: 1977. (FBM, 197)
- TUCÍDIDES. *Història de la guerra del Peloponès*. Vol. 6. Barcelona: 1978. (FBM, 202)
- TUCÍDIDES. *Història de la guerra del Peloponès*. Vol. 7. Barcelona: 1980. (FBM, 209)
- POLIBI. *Història*. Vol. 8: *Llibres XIII-XIV*. Barcelona, 1981. (FBM, 215)
- POLIBI. *Història*. Vol. 9: *Llibres XVIII-XXI*. Barcelona, 1982. (FBM, 219)
- TUCÍDIDES. *Història de la guerra del Peloponès*. Vol. 8. Barcelona: 1982. (FBM, 220)
- POLIBI. *Història*. Vol. 10: *Llibres XXII-XXIX*. Barcelona, 1983. (FBM, 224)
- POLIBI. *Història*. Vol. 11: *Llibres XXX-XXXVII*. Barcelona, 1984. (FBM, 228)
- PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 8: *Gòrgias*. Barcelona, 1986. (FBM, 239)
- ÈSQUIL. *Les set tragèdies*. Barcelona: Edicions 62, 1986.
- POLIBI. *Història*. Vol. 12: *Llibres XXXVIII-XXXIX*. Barcelona, 1987. (FBM, 243)
- PÍNDAR. *Epínicis. Odes triomfals de l'olimpisme*. Barcelona: Curial, 1987.
- PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 9: *Fedre*. Barcelona, 1988. (FBM, 250)
- PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 10: *La república* (llibres I-IV). Barcelona, 1989. (FBM, 258)
- PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 11: *La república* (llibres V-VII). Barcelona, 1990. (FBM, 263)
- PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 12: *La república* (llibres VIII-X). Barcelona, 1992. (FBM, 273)
- PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 13: *Parmènides*. Barcelona, 1992. (FBM, 278)
- PÍNDAR. *Odes*. Vol. 3. Barcelona, 1993. (FBM, 283)
- PÍNDAR. *Odes*. Vol. 4. Barcelona, 1993. (FBM, 284)
- PÍNDAR. *Odes*. Vol. 5. Barcelona, 1994. (FBM, 285)
- CICERÓ. *La vellesa a debat*. Barcelona: Scripta, 1994.

PÍNDAR. *Odes*. Vol. 6: *Fragments*. Barcelona, 1995. (FBM, 289)
PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 14: *Teetet*. Barcelona, 1995. (FBM, 290)
PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 15: *El sofista*. Barcelona, 1996. (FBM, 300)
PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 16: *El polític*. Barcelona, 1997. (FBM, 301)
PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 17: *Fileb*. Barcelona, 1997. (FBM, 305)
HOMER. *La Ilíada*. Barcelona: Proa, 1997.
PLATÓ. *Diàlegs*. Vol. 18: *Timeu. Crítias*. Barcelona, 2000. (FBM, 317)
HERÒDOT. *Història*. Vol . 1. Barcelona, 2000. (FBM, 322)
HERÒDOT. *Història*. Vol . 2. Barcelona, 2001. (FBM, 324)
Bíblia. Llibres dels Macabeus I i II. Barcelona: Alpha, 1968, p. 659-736.

"La Fundació Bernat Metge". *Serra d'Or* 10 (octubre 1967), p. 49-51.
"Horaci als Països Catalans". *BIEH* 3,1 (1969), p. 23-24.
"Sobre els hexàmetres ribians i la meua versió de la *Ilíada*". *Serra d'Or* 149 (febrer 1972), p. 35-36.
Carles Riba, hel·lenista i humanista. Barcelona: Barcino, 1984.
"Carles Riba i Schiller". A: *Actes del Simposi Carles Riba*. Barcelona: IEC, 1986, p. 33-46.
"Carles Riba, traductor de l'alemany". A: *Carles Riba. La vessant alemanya del seu pensament i de la seva obra*. Barcelona: Edicions del Mall, 1987, p. 233-274.
"Problemes de traducció". *Auriga* 3 (octubre-desembre 1991), p. 10-13.
"La traducció de Plató com a penetració metafísica". *Anuari de la Societat Catalana de Filosofia* (IEC) 6 (1994), p. 9-21.

CARBONELL, Manuel "Traducció poètica i tradició pròpia. A propòsit de les tres versions al català de la primera elegia de Duino de Rilke". *Reduccions* 81-82 (març 2005), p. 191-201.
MAÑÉ i MARTÍ, Lourdes "Entrevista a mossèn Manuel Balasch i Recort. Els clàssics en català; la Fundació Bernat Metge". *Quaderns de Traducció i Interpretació* 7 (1986), p. 65-78.
MIRALLES, Carles "L'Aristòfanes de mossèn Balasch". *Serra d'Or* 176 (maig 1974), p. 46-47.
RIPOLL, Josep M "Homer, *La Ilíada*". *Serra d'Or* 462 (juny 1998), p. 69-70.
TRIADÚ, Joan "La *Ilíada*, traduïda, per fi, al català". *Serra d'Or* 149 (febrer 1972), p. 41 i 43.